

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, 1680

25. An Inquisitores circa declarationem propositionum debeant vocare
Qualificatores? Et quid, si Inquisitores sint Theologi? Ex p. 4. tr. 8. res. 84.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76372)

Sup. h. c. in
rel. not. seq.
signat § 2.

§. 1. **Q**uid sit de aliis locis quoad Regna His-
paniarum, respondeo id solum ad Dominos
Inquisitores spectare, & ita docet Molina de *justitia*,
tract. 5. disput. 28. m. 13. & quia verba sunt notabilia
in favorem jurisdictionis Inquisitorum, illa per exten-
sam hic apponam. Sic itaque ait: Cum experientia
comperitur sit, multa ac gravia incommoda ex eo se-
qui quod Episcopi processus contra reos circa fidei
negotium forment, præsertim ob secretum, quod ma-
ximè refert, haberi ac servari, usu est receptum, ut
soli Inquisitores processum forment, atque contra de-
linquentes ipsi soli procedant, & ut rei Inquisitorum
iussu comprehendantur, in soloque Inquisitorum
carcere detineantur. Quod si Ordinarij aliud circa
hoc efficere aggrediantur, nec desistant, certior sit In-
quisitor Generalis, ad eosque scribit ut desistant, & ut
deinceps simile quid non efficiant, quoniam fidei ne-
gotio id non expedit, quod si non parerent (quod in-
auditum hæcenus est) Inquisitor Generalis Pontificem
certiorem efficiat, quin audio, neque ordinariis per-
mitti, ut edicta proferant, quæ ad fidei negotium
pertinent, quoniam expedit ejusmodi denunciations
fieri solis Inquisitoribus, & Commissariis ab ipsis de-
putatis, propter eandem rationem. Postquam verò
hæc ita scripti, à fide dignis accepi literas Apostolicas
esse in Hispaniis, quibus præcipitur, ut hæc Episcopi,
& alij Ordinarij Inquisitoribus relinquunt, neque
in eis se intromittant. Si quæ verò Ordinarij repe-
riant, efficere debent illis de rebus summariam in-
formationem, eamque ad Inquisitores debent trans-
mittere. Si item expedit delinquentem circa causas
fidei comprehendere ne fugiat, comprehendere il-
lum possunt Ordinarij, & transmittere ad Inquisi-
tores, aut illos certiorem facere, ut ad suum carce-
rem adducant. Hæc omnia Molina, vide supra in re-
sol. secunda.

Quæ hic est
sup. rel. 3.

RESOL. XXIV.

An Inquisitores sub pena excommunicationis possint
præcipere, ut Clerus, & populus eorum concionibus
assistant?
Et an præceptum Inquisitorum sub excommunicatione, ut
omnes confluant in Templum ad audiendum Edictum
fidei, obliget sub mortali? Ex part. 4. tractatu 8.
Resol. 89.

§. 1. **N**egativè respondet Angelus in *sum. tom. 1. ver.*
Inquisitor. n. 9. ubi sic ait: Adverte quod In-
quisitores non possunt præcipere sub obedientia, &
minus sub excommunicatione Clero & populo, ut
adeant ad eorum prædicationes, quod sæpius faciunt
dicti Inquisitores, & non valet. Ita ille.

2. Sed malè. Vnde meritò contrariam sententiam
tenet Simanca in *carhol. instit. tit. 34. n. 24.* Ioan. Rojas
de *heret. par. 2. n. 425.* ubi asserit: Inquisitores sub pœ-
na excommunicationis possint præcipere, ut populus
& Clerus sint in eorum sermonibus, quod etiam ha-
betur in *cap. vi commissi, de heret. in 6. ibi, convocan-
di etiam Clerum & populum.* & ita servari de consuetu-
dine Tribunalis testatur Repertor. Inquisitor. *ver. Præ-
dicare. n. 2.* & novissimè hanc sententiam tenet Al-
phonso Narbona in *recopil. lib. 4. tit. 2. leg. 20. glos. 22. n. 65.*
Vnde à fortiori rectè concludit Avila de *cons. p. 2. cap. 5. disp. 2. dub. 3.* quod præceptum Inquisitorum
sub excommunicatione, ut omnes confluant in tem-
plum ad audiendum Edictum fidei, obligat sub morta-
li, quia est ad exaltationem fidei, & ut sciant homines
quæ sint denuncianda inquisitoribus.

RESOL. XXV.

An Inquisitores circa declarationem propositionum de-
beant vocare Qualificatores?
Et quid, si Inquisitores sint Theologi? Ex p. 4. tract. 8.
Resol. 84.

§. 1. **C**irca hoc ita statuitur in *instr. Tolera. anno*
1561. num. 1. [Quando los Inquisidores se
juntaren à ver las testificaciones que resultan de algu-
na visita o de otra manera, o que por otra qualquier
causa huviere regebido hallandose algunas personas
suficientemente testificadas de alguna cosa, cuyo co-
nocimiento pertenezca al S. Oficio de la Inquisicion
siendo tal, que requiera calificacion, deve de consultar
con Theologos de letras, y conciencia en quien con-
corran las calidades, que para esto se requieren, los
quales den su parecer y lo firmen de su nombre.]
Sic ibi.

2. Et ideo Ioan. Rojas de *heret. par. 1. num. 384.*
ita ait: In exponendis verbis dubiis, agnoscendis que
factis, vel Catholicis dictis, aut suspectis, vel hereti-
cis, periti factæ Theologiæ sunt vocandi, qui vulgò
Qualificadores nuncupantur, quorum assertionibus
omnimodam Inquisitores adhibent fidem, & *n. 104.*
sic asserit: Vsu & consuetudine jam diu recepta, in-
distinctè, & absolute cujusvis propositionis declaratio
ad Theologos spectat & attinet, & ab eorum assertio-
nibus in causis fidei judicandis minimè est receden-
dum, ut per prudentissimos Consiliarios supremi Con-
silij generalis Inquisitionis plenius decretum est. Hæc
Rojas.

3. Sed difficultas est, an si Inquisitores sint Theo-
logi, possint cognoscere utrum factum, vel dictum
sapiat hæresim, vel non? vel hoc tantum spectet ad
Qualificatores, negativè respondet Delmas in *disquisi-*
mag. lib. 5. sect. 15. axiom. 1. ubi sic ait: Quando autem
dubium est sine hæresim sapientia, non pertinet ad
Inquisitorem judicare, aut cognoscere, si tunc talis,
vel non. Verum hoc pertinet ad Theologos Qualifica-
tores, sed postquam constat ea sapere hæresim, dubi-
tatur tantum an sapiant manifestam, possunt Inquisi-
tores de illa qualitate cognoscere, & pronunciare se
judices esse. Ita Delmas. Verum Seraphinus Freitas in
addit. ad tract. de Confess. lib. 9. n. 42. contrarium do-
cet, putat enim quod ad Tribunal Inquisitionis com-
petit cognitio, utrum factum, vel dictum sapiat hæ-
resim, vel non, & si iudicem Inquisitores sint etiam
Theologi, de eodem dubio possunt cognoscere, si ve-
rò sint Iurisperiti, ad Qualificatores utpote Theologos,
docet eam provinciam demandandam esse ex ipsius-
mer Senatus commissione, cum utrique ejusdem Tri-
bunalis sint ministri. Sic Freitas. Sed semper in praxi
vocantur Qualificatores, & observatur Instructio
Tolerana.

RESOL. XXVI.

An Inquisitores possint punire tanquam hæreticum, qui
negat propositionem Theologicam, quæ evidenter infer-
tur ex propositione de fide? Ex part. 4. tractatu 8.
Resol. 79.

§. 1. **A**ffirmativè respondet Valentia *tom. 3. disp. 1.*
quest. 11. punct. 1. difficult. 3. Causa de locis
Theolog. *lib. 12. cap. 9.* & si attentè legatur Bonacina
de *cons. disput. 2. quest. 5. punct. 5.* & ratio est, quia
supradictus reus saltem mediâtè divinæ revelationi
oppoñitur.

2. At